

בבית משפט השלום בראשון – לציון

תיק מס': ת.א. 1282/09

בעניין שבין: עמותת המצפה לישראל

לבין: העמותה לחינוך בלתי פורמלי בנתניה ועיריית נתניה

חוות דעת של מומחה

שם המומחה: ד"ר גבי זהר

מען המשרד: רח' אהוד 17, חיפה - 34552

חוות דעת אודות עדי יהווה

1. אני הח"מ, ד"ר גבי זהר, התבקשתי ע"י עוה"ד רינת טוב-כהן, לחוות את דעתי המקצועית לעניין קהילת "עדי יהווה" ומשמעות אפשרות קיום פעילות מצידה אחה"צ בביה"ס היסודי הממלכתי ע"ש רזיאל, בנתניה. אני נותן חוות דעתי זו במקום עדות בבית-המשפט ואני מצהיר בזאת, כי ידוע לי היטב, שלעניין הוראות החוק הפלילי בביהמ"ש, דין חוות דעתי זו, כשהיא חתומה על-ידי כדין עדות בשבועה בביהמ"ש.

ואלה פרטי השכלתי ונסיוני המקצועי:

עובד סוציאלי מוסמך, תואר ראשון ושני בעבודה סוציאלית בהתמחות קלינית וטיפול משפחתי, תואר ד"ר בחינוך. (רשום בפנקס העובדים הסוציאליים).
מומחה בטיפול במשפחות שמי מילדיהן הצטרף לכתות מיסטיות.
מחבר ספר בנושא "האושר אין לו סוף" על תופעת הכתות המיסטיות, הקבוצות החדשות והמרתונים הפסיכולוגיים (הוצ. סער, 1992),
מלמד נושא זה במכללת הגליל המערבי ומכללת כנרת בעמק הירדן (שלוחות של אונ. בר אילן) ובגופים פרטיים שונים.

להלן חוות דעתי:

כללי

2. הגדרת מושג כת

כתות מיסטיות בהקשר העכשווי(משנות השישים ועד היום) הן ארגונים/קבוצות חדשות/עמותות/דתות חדשות המגייסות חברים בטכניקות של המרת דעת(שטיפת מח) לתועלתן האישית והאדרת המנהיגים שלהן. כדי להסוות את הביקורת הציבורית כלפי התנהלות קבוצות וארגונים אלה, פעילותן מלווה באידיאולוגיות ופילוסופיות התומכות, כביכול, בסיוע לפרט, לקהילה ולעולם. על פי רוב, אידיאולוגיות אלו הן פשטניות, אקסצנטריות, הלקוחות מתוך רעיונות ואידיאלים קיימים אך מנהיגי הקבוצות עושות בהן שימוש ציני ומניפולטיבי כדי לסחוף אליהם כמה שיותר מאמינים.

תהליך הגיוס של חברים חדשים לקבוצות אלו נעשה במרבית המקרים באופן אינדיבידואלי ולא בתהליך גיוס המוני. הקבוצה מתנהלת בהיררכיה, במבנה עקרוני כשל פירמידה: מנהיג- ותחתיו מורים רוחניים-תלמידים.

התנאים העיקריים להיווצרות והגדרת כת/קבוצה חדשה הם:

1. מנהיג (מטעם עצמו. איש אינו בוחר בו ומאמיניו מקבלים אותו ככזה, על שלל רעיונותיו, דרכו, החלטותיו, ואישיותו. המנהיג הוא היחיד בהיררכיה המקבל החלטות, קובע סדר יום, מחליט מי יצטרף לכת ומי יישאר או יעזוב אותה, קובע את מגוון הנושאים הכספיים הנובעים מפעילות הקבוצה ודרך חלוקתם. אין שום צורך בתעודה המעידה על יכולתו וכושרו של המנהיג ללמד, להדריך, לעסוק בטיפולים פסיכולוגיים, רוחניים, משפחתיים או אינדיבידואלים. חברי הקבוצה מקבלים את כישוריו לעסוק בכך מתוקף התגלות(הארה) שעליה מכריז המנהיג.

2. גבולות: לקבוצה נקבעים גבולות ברורים של "מותר ואסור", " עשה ואל-תעשה", הנובעים מאופי המנהיג, החלטותיו וקביעותיו, האידיאולוגיה שנקבעה לארגון. הגבולות משתנים בהתאם לצרכים שמזהה מנהיג הקבוצה.

3. אידיאולוגיה: מדובר בתפיסה אישית לחלוטין, בהשקפת עולם פרטנית של מנהיג הקבוצה שעל פיה הוא מגבש את האידיאולוגיה לקבוצה ולארגון.

4. המרת דעת: כל חבר עובר תהליך ממושך של המרת דעת, תהליך אפקטיבי, המסוגל לשנות את דעותיו ואישיותו של המצטרפים לקבוצה/ארגון בתוך שלושה עד שמונה חודשים בלבד. תהליך המרת- הדעת מבוסס על עקרונות, שהחשובים בהם: ניתוק מוחלט מבני המשפחה הגרעינית(הורים, בן זוג, ילדים) המסרבים להצטרף לדרכו של המצטרף לקבוצה החדשה ההופכת להיות המשפחה החלופית שלו, נאמנות מוחלטת לרעיונות ולסגנון החיים של מנהיג הקבוצה/ארגון, תהליכי הדרכה אינטנסיביים, פיקוח הדוק על מעשיו, רגשותיו ומחשבותיו של המצטרף לארגון החדש, מניפולציות פסיכולוגיות המבוססות בעיקר על הפחדה ועקרונות "שכר ועונש"(נתת לארגון - תקבל תמורה, פגעת בארגון – אתה עלול להיענש בחומרה) יצירת סדר יום חדש הנשען באופן בלעדי ומוחלט על עקרונות הקבוצה – הגזורים מהחלטות מנהיג הקבוצה, ציות מוחלט וקבלה ללא-תנאי את ציווי מנהיג הקבוצה באשר לאורח חייו הקודם(טרם הצטרפות למסגרת זו) של המצטרף החדש.

5. גיוס: הגיוס נעשה בצורה מושכלת, בשיטת "חבר מביא חבר", תוך הסתרת המניעים העיקריים של מנהיג הקבוצה ומטרותיה. החברים בקבוצה מתחייבים לשרת את הארגון ואת צרכיו באופן מלא, תוך שהם מחויבים בגיוס הקרובים אליהם או מצטרפים פוטנציאליים לקבוצה ולדרכה. בדרך כלל מגייסים לקבוצה אנשים הנמצאים בעיתות משבר, מצוקה אישית, מקצועית או משפחתית.

6. מסגרת פורמאלית: רוב הקבוצות החדשות, הדתות החדשות, הארגונים והכתות מקימים עמותות או פועלים באמצעות הסדרת תשלומים חוקית, כדי למנוע עימות חוקי עם מתנגדיהן. הארגון עצמו ממודר, היררכי, ולבד ממנהיג הקבוצה ונאמניו אין איש מחברי הארגון האחרים יודע על המתרחש בו.

7. אפיונים: בתופעת הכתות יש ארבעה אפיונים מרכזיים. כת סגורה(חבריה חיים במסגרת כובלת ואחידה, מסגרת קומונרית), כת פתוחה(חבריה מתגוררים באופן עצמאי,אוטונומי, אבל משתייכים למסגרת אחידה, רעיון משותף ומרכז טקסי שבו נפגשים בתדירות גבוהה), מרתונים פסיכולוגיים(דינאמיקה קבוצתית המתרחשת במהלך רציף של 3-5 ימים ובעקבותיו קורסי המשך ופעילות חברתית ומיסיונרית לפיקוח,מעקב וגיוס חברים חדשים), טכניקות לשיפור והגשמה עצמית(מגוון טכניקות שנועדו להביא לשיפור חייו האישיים, משפחתיים, מקצועיים של החברים בתנועה או בארגון, תוך מחויבות אישית גבוהה למדריך ולהוראותיו, דרגת פיקוח ומעקב מתמשכים, הוראות העלולות להביא לקונפליקטים בלתי-פתורים בין ה"מודרך" למשפחתו וסביבתו, כשהדרך היא המטרה והמטרה מקדשת כל אמצעי, תוך פיתוח תפיסה אגוצנטרית קיצונית).

3. ארגון עדי יהוה

המידע עבור חוות דעת זו נאסף מתוך ראיונות עם חברים בעבר ובהווה באירגון, בני משפחה, אתר האינטרנט של הארגון ומאמרים וחיבורים בנושא.

כללי

עדי יהוה הוא זרם אדוונטיסטי בנצרות שמרכזו בניו יורק. שמו מבוסס על הכתוב: "אתם עדיי, נאום יהוה, ועבדי אשר בחרתי..." (ישעיהו מ"ג 10). הזרם מונהג על ידי גוף מנהל (Governing Body of Jehovah's Witnesses) של "זקני הקהילה" שהוא חלק מהתאגיד המכונה בשם "אגודת המצפה לעלונים וכתבי הקודש" או Legal instruments of Jehovah's Witnesses.

חברים בעדי יהווה נחשבים ככאלה אך ורק במידה שהם משתתפים בשיעורים שבועיים שמסתכמים בחמש שעות שבועיות. באוגוסט 2007 המספר הרשמי של עדי יהווה בעולם היה 7 מיליון.

אמונתם של עדי יהווה היא שצריך לפרסם את שמו של אלוהים, יהווה, בעולם, והדרך היחידה אל אלוהים היא הדרך שמכתיב ארגון "המצפה". לשיטתם מותו של ישו היה שלב חשוב בתהליך שהחל בחטא עץ הדעת על ידי אדם הראשון - תהליך המוביל ליום הדין (ארמגדון). לשיטתם 144,000 בני אדם ישלטו ביחד עם ישו בשלטון רוחני על הארץ ואך ורק עדי יהווה וקומץ מאמינים אמיתיים יישארו חיים על האדמה לעד. לשיטתם המלחמה הבלתי נמנעת, ארמגדון, תחסל את הרוע וביחד איתו את רוב האנושות כשהיחידים שיישארו חיים עלי אדמות בדור שבו יבוא יום הדין הם עדי יהווה. אגודת ה"מצפה" מנוהלת על ידי גוף אוטוקרטי בשם "בית אל" (bethel) מתוך מרכז בברוקלין, גוף המכנה עצמו "העבד הצנוע והנאמן", ולשיטתם האגודה היא הגוף שנבחר על ידי ישו בשנת 1914 על מנת להכין את העולם ליום הדין. אגודת המצפה מפרסמת עלונים שבועיים בשם "המצפה" ו"עורו!" וספרים רבים אחרים. בצרפת הם נאבקים כדי לזכות בהכרה כדת הנוצרית השלישית בגודלה במדינה.

היסטוריה

האגודה נוסדה ב-1879 על ידי צ'ארלס טייז ראסל תחת השם "מצפה ציון" (Zion's Watch Tower Society). לאחר מספר שנים שונה השם ל-Watchtower Bible and Tract Society (אגודת המצפה לעלונים וכתבי הקודש). ראסל לא קיבל את תפישת הגיהנום וגן העדן בנצרות וגיבש דת ובה דוקטרינות משלו, אותן ריכז בסדרה בת שישה ספרים - "מחקרים על כתבי הקודש" (in the Scriptures Studies). גישת האגודה עד היום היא שאין הישארות הנפש לאחר המוות. האגודה נוסדה כדי לתת מענה למה שהם מגדירים "השחיתות בממסד הדתי הנוצרי" מקורה של האגודה היא בקבוצה דתית נוצרית בשם "תלמידי המקרא" (bible students) שנוסד בשנות 1870 המאוחרות על ידי צ'ארלס טייז ראסל.

טלטלות רבות עברו על הקבוצה אחרי מותו של ראסל, במיוחד אחרי כניסתו של יורשו, ג'וזף רוטרפורד. אלה שהמשיכו בחברותם באגודה אמצו את השם "עדי יהווה" בשנת 1931 תחת מנהיגותו של רוטרפורד; חלק מהקבוצות שהתפלגו מאגודת ה"מצפה" אחרי החלפת ההנהגה קיימות עד היום. הכרונולוגיה שמצביעה על 1975 צוינה בתוכנית הלימודים באותו הזמן. משנת 1975 עד 1980 הורגשה ירידה ניכרת בחברות בגלל נבואת השקר הזו. בשנת 1980 ארגון המצפה הודו באשמתם בבניית הציפיות לאותה השנה. בשנת 1976 שינתה הנהגת עדי יהווה את צורתה, וכוחו של הנשיא הועבר לגוף השולט של עדי יהווה ואגודת המצפה. אחרי מותו של קור בשנת 1977 ההחלטות לגבי שיטתם של עדי יהווה בוצעו על ידי סגנו פרנץ, מילטון הנשל ודון אדמס. אך משנת 1976 החלטות לגבי השיטה והארגון בוצעו על ידי הגוף השולט והם הופקדו על הפרסומים של אגודת המצפה. משנה זו עדי יהווה הפסיקו לטעון שהאנשים שחיו בשנת 1914 יחיו לראות את יום הדין, אבל הומלץ בפניהם שלא לאבד את ביטחונם ב"קרבה של יום הדין של יהווה".

פעילות המאמינים

עדי יהווה עוסקים בפעילות מיסיונרית. במשך השנים הוקמו על ידי החברה **בית ספר גלעד** להכשרת מיסיונרים ובית ספר תיאוקרטי נוסף שבו מכשירים את המאמינים להפצת הדת ולניהול שיעורי מקרא במסגרת פעילות הבשורה בעזרת ספרות החברה.

תאולוגיה

הבשורה אותה מבקשת הדת להפיץ היא שישו קיבל את מלכותו בשמיים בשנת 1914, שאנחנו נמצאים בתקופה המוגדרת כאחרית הימים ושיום הדין (ארמגדון) קרוב. עדי יהווה אינם מקיימים טקסים (כגון חגיגות חג המולד) ומשנת 1920 אינם נושאים סמלים (כגון צלב), כי לטענתם המקור של כל אלה הוא באמונות פאגאניות (עד שנת 1918 הסמל של המצפה היה צלב בתוך כתר).

לטענתם ישו הוצא להורג על עמוד ולא על צלב. מרים הבתולה אינה נחשבת לקדושה, אלא לאישה צדיקה, אשר אלוהים בחר בה להיות האם של המשיח.

עדי יהווה מאמינים ששיטתם היא הנצרות האמיתית ואף זרם אחר בנצרות אינו אמיתי, כך גם כל הדתות האחרות. הכת טוענת שהיא איננה כת קיצונית שנצמדת לפירוש המילולי של המקרא אלא לומדת את המקרא בכללותו. לשיטתם ישו הוא יצירתו הראשונה של אלוהים, כשעד הולדתו בארץ הוא היה המלאך מיכאל, ואחרי מותו חזר להיות מיכאל, ולעולם לא ישוב עוד לארץ באופן גשמי (שיטה זו נוגדת את אמירתם שישו יחזור באופן נראה לארץ בשנת 1874).

הם מאמינים שישו הוא ראש הארגון והארגון חייב לציית לו. לשיטתם בבוא יום הדין רק חברי הכת יישארו בחיים, כש-144,000 מהם ישלטו ביחד עם ישו בשמיים והשאר יחיו על כדור הארץ בתנאי גן עדן. אחרי יום הדין מספר לא ידוע של אנשים, צדיקים וכאלו שלא, יקומו לתחייה לחיים עלי אדמות.

השקפתם של עדי יהווה על המוות היא שאין השארות של הנפש אחרי המוות, יחסי מין הומוסקסואליים ויחסים לפני הנישואים נחשבים לחטא חמור. הפלה נחשבת לרצח, הימורים אסורים וצניעות היא דבר שמעודדים לקיימו. עדי יהווה לא תורמים דם, לא מקבלים דם ואינם מאפשרים השתלת איברים, גם במצבים מסכני חיים. מנהגים הקשורים ללאומיות כמו שירת ההמנון או הצדעה לדגל אסורים, חגים דתיים וחילוניים כמו חג ההודיה, תחילת השנה האזרחית וכו' אינם נחגגים. עדי יהווה אינם מכירים בסמל המדינה,המנון המדינה ודגל המדינה, ושוללים השתתפות באירועים לאומיים חברתיים כגון יום השואה ויום הזיכרון לחללי צה"ל. הקהילה מאמינה בקיומו של השטן כשליט סמוי של העולם, המצוי לטענתה בארגונים פוליטיים ובדתות אחרות להם היא מתנגדת.

מיסיונריות

עדי יהווה ידועים בפעולות המיסיונריות שלהם ברחבי העולם. הם עוברים בזוגות מדלת לדלת ומנסים לשכנע אנשים להצטרף לכת. בדרך כלל הם יסתירו את האיסורים הרבים על חברי הכת

עד שלב מתקדם מאוד. עדי יהווה מתבקשים להשקיע זמן רב לפעולת השכנוע מדלת לדלת. חלקם אף נקראים "חלוצים" ומקדישים את כל זמנם לנושא.

אגודת המצפה ממליצה מאוד לחברים לא ללכת ללימודים אקדמיים בגלל קירובו של יום הדין לטענתם, ובגלל העובדה שמניסיון העבר רבים שהלכו ללימודים אקדמיים עזבו את עדי יהווה. עדי יהווה ניטרליים פוליטית, אינם מצביעים בבחירות, אסור להם לרוץ למשרה ציבורית או לתמוך במישהו שרץ למשרה כזו. לשיטתם מעשים כאלו מקבילים לעבודת אלילים. החל משנת 1999 שיטתם שונתה ועדי יהווה יכולים להצביע בבחירות אך מתבקשים שלא לעשות זאת. מדי שנה בי"ד בניסן, לטענתם יום הולדתו של ישו, משתתפים כל עדי יהווה בטקס המזכיר מיסה נוצרית, שבו מועברים לחם ויין בין כל המשתתפים אך רק אלה שנחשבים חלק מ-144,000 ה"נבחרים" שישלטו עם ישו בשמים אוכלים מהלחם ושותים מהיין. (המסמלים את דמו של ישו ואת בשרו)

מבנה קהילות עדי יהווה

קהילות עדי יהווה נשלטות על ידי "זקנים" הנבחרים על ידי הגוף השולט בבסיס הכת בברוקלין. כל עבירה על חוקי הכת נשפטת על ידי ה"זקנים". פניה למשטרה גם במקרים של עבירות כבדות על החוק כגון התעללות מינית בילדים וכדומה מטופלות ברמת הקהילה בלבד. במשך הזמן הוקמו ארגונים כגון "הכבשים השקטות" המורכבות בעיקר מילדי עדי יהווה שעברו התעללות מינית והושתקו. הסנקציה העיקרית והחמורה ביותר שניתן ל"זקנים" להטיל על חבר בקהילה היא נידוי, בו אף אחד מחברי הקהילה אינו רשאי ליצור כל קשר עם החבר אותו נידו, אפילו אם הוא בן משפחה מדרגה ראשונה במקרים בהם בן המשפחה אינו גר בבית. במקרה בו הוא גר בבית עם בן משפחה אחר שהוטבל לכת, יחול עליהם איסור לדבר איתו על נושאי דת.

סנקציות נוספות הן מניעת תקשורת עם החבר הנענש בה הוא ישתתף בפגישות השבועיות ובכנסים, אך לא יורשה לו לדבר עם שאר חברי הכת לזמן מוגבל. הסנקציות מוטלות על ידי ועדת משפט המורכבת משלושה חברים או יותר במקרים מסובכים יותר, בוועדה זו חל איסור על הקלטה, רשימת פרוטוקול או פיקוח של צד ג'.

עונשים כאלו יוטלו על אנשים שמהווים, על פי דעת ראשי הקהילה, סכנה רוחנית לקהילה, או שהם יוגדרו כ"כופרים" (למשל במקרה בו החבר יבקר בכנסייה או בית כנסת) ויוחרמו מהקהילה. במידה שיוטל חרם תהיה לחבר אפשרות לחזור לקהילה תחת תנאים מגבילים.

במקרים של התעללות מינית בדרך כלל חברי הכת לא יטילו סנקציות שכן התעללות מינית מתבצעת בדרך כלל ללא עדים, וע"פ שיטתם של עדי יהוה ניתן להרשיע אך ורק במקרה שבו ישנם שני עדים למעשה.

תרומת דם

עדי יהוה אינם מקבלים עירווי דם ואינם תורמים דם, גם במקרים שמסכנים חיים. המקור לאיסור זה הוא פסוק בספר מעשה השליחים "הימנע מכל דם" (15:28-29). עדי יהוה המוטבלים לכת ועוברים על איסור הדם עומדים בפני נידוי. מצד שני, ניתנת לעדי יהוה אפשרות לבחור האם להשתמש בדמם שלהם במהלך ניתוחים. ניתן לעדים להשתמש בתחליפי דם שאינם מכילים רוב מרכיבים שמקורם מדם. עדי יהוה מדגישים את הסכנות שבעירווי דם מסיבות שונות, אך בסירובם הם עומדים על כך שהסירוב לקבל דם הוא מסיבות דתיות בלבד.

התנגדות לעדי יהוה

במשך כל זמן קיומם עדי יהוה, שיטותיהם התיאולוגיות ומנהגיהם היו שנויים במחלוקת. התנגדות פוליטית ודתית לעדי יהוה הובילה במקרים רבים לפגיעה פיזית בחברי הכת על ידי המון ועל ידי ממשלות, כמו למשל חיסולם בתקופת השואה.

עדי יהוה ספגו ביקורת ממנהיגי דתות אחרות, עוינות מצד נוצרים אוונגליסטים וקתוליים נראתה באופן בולט, כשהאמירה המרכזית הייתה שעדי יהוה הם כת. בארצות הברית, במקרים רבים בבית המשפט העליון שבהם עדי יהוה היו התובעים או הנתבעים, שינו את צורתו של התיקון הראשון (חופש הביטוי) אישרו זכויות כגון:

- הזכות לא להצהיר אמונים למדינה
- הזכות לא להצדיע לדגל
- אישור לסירוב השירות בצבא
- הזכות להטפה בפומבי

הדת בישראל

בישראל מונים אנשי הדת כ-4,000 איש הפועלים בעיקר בערים חיפה, תל אביב, נהרייה, לוד, רמלה, באר יעקב, בת ים, באר שבע ואשקלון. כמו שאר אנשי הדת בעולם, "עדי יהווה" בישראל מתנגדים לשירות בצבא מתוך אי רצון להרוג או לעזור להריגה, הם אינם מקבלים דם גם במקרים של סכנת חיים, ואינם מציינים ימי הולדת וימי חג (כמו חגי ישראל, חגי הנצרות או חגי האסלאם).

4. תפיסות, ערכים ועקרונות

עדי יהווה נראים בבירור ככת אשר מבוססת רק באופן רופף על כתבי הקודש. מגדל השמירה מבסס את אמונתו ותורתו על הלימוד המקורי של צ'ארלס טאז ראסל, השופט ג'וזף פרנקלין רטפורד, והבאים אחריהם בגוף המנהל של מגדל השמירה ושל אגודת החוברת היו הגוף בכת אשר הצהיר על סמכות הפסוקים המתורגמים. במלים אחרות, מה שהגוף המנהל אומר בקשר לכל קטעי פסוקים שהם נחשבים למילה האחרונה וכל חשיבה עצמאית אינה מומלצת. זה בבירור ההפך מהתוכחה של שאול לטימותיאוס (וגם לנו) אשר עודד אותו "והיה שקוד להתייצב נאמן לפני אלוהים, וכפועל אשר לא יבוש, המחלק על נכון דבר האמת." תוכחה זו נמצאת בשנייה לטימותיאוס 2:15, אלה הוראות ברורות מאלוהים לכל אחד מילדיו בגוף המשיח לחפש בכתובים באופן יומיומי ולבדוק אם דברים שמלמדים אותם מתאימים למה שיש לדבר אלוהים לאמור בנושא.

5. התייחסות לפרשת העתירה

1. חוות דעת זו מתייחסת לעתירה של עמותת המצפה לישראל, המייצגת את כת עדי יהווה, כנגד העמותה לחינוך בלתי פורמאלי ועיריית נתניה בבית משפט השלום בראשון לציון(א) 1282/09 (בשא 3930/09), תאריך פתיחה 18.08.09).

בנימוקי הבקשה טוענת עמותת המצפה לישראל המייצגת את קהילת עדי יהווה בישראל, כי הם רואים עצמם כבני דת נפרדת, ודורשת, להעמיד לרשותה את ביה"ס רזיאל בנתניה המקיים פעילות מתנ"ס לילדים ובני נוער בשעות אחה"צ והערב. עיריית נתניה, לעומת זאת, טוענת כי בית הספר תפוס כמתנ"ס פעיל של קטינים יהודים, פעילות העמותה ותכני פעילותה אינם מתאימים להתקיים במבנה בית הספר, וכי העמותה מתעתדת לקיים פעילות מיסיונרית בבי"ס יהודי, והתקשרות עמה הינה בלתי חוקית, בלתי מוסרית ונוגדת את תקנת הציבור.

בהמשך טוענת עיריית נתניה, כי קהילת עדי יהווה עוסקת בפעילות מיסיונרית, מפיצה חוברות לעוברים ושבים המעודדים הצטרפות לקהילה, מצרפת לשורותיה משפחות וקטינים, מתנגדת לשירות בצה"ל, מתנגדת להשתתפות בבחירות למוסדות הנבחרים במדינה, מתנגדת לחיסונים, מתנגדת לקבל או למתן תרומות דם אף במקרים של סכנת חיים, אינה מכירה בסמל המדינה, המנון המדינה ודגל המדינה, שוללת השתתפות באירועים לאומיים חברתיים כגון יום השואה ויום הזיכרון לחללי צה"ל, הקהילה מתנגדת ללימודים אקדמיים, מכירה בקיומו של השטן ומתייחסת להשפעתו על הסביבה. לדברי ב"כ הנתבעת, עמותת קהילת עדי יהווה התחמקו ממתן תשובות לשאלון המתייחס לסוגיות הללו ועמדו מאחורי המידע המתפרסם באתר האינטרנט הרשמי של הקהילה רק לאחר צו ביה"מ"ש המחייב להתייחס לכך. החוברת שהינה מפיצה לעוברי אורח כחלק מהפעילות המיסיונרית שלה נחשפה רק לאחר צו שיפוטי.

2. בהמשך, מובאת, בבירור, הוראת משרד החינוך בדבר פתיחת בתי ספר לפעילות בשעות אחה"צ והערב(הוראה 3.50) הקובעת, כי פעילות במבנה ביה"ס ומתקניו יתקיימו ובלבד שתכני פעלה אלה לא יעמדו בסתירה למטרות החינוך, כפי שנוסחו בסעיף 2 של חוק חינוך ממלכתי, התשי"ג – 1953, ולאופיו של המוסד שבו עומדים לקיים פעולות אלו.

3. מתוך הבדיקה המקיפה, והעמדות הברורות המוצגות בפרסום רשמי של העמותה המייצגת את קהילת עדי יהוה, אני תומך באופן ברור בעמדת עיריית נתניה.

עמותת מצפה לישראל מייצגת, על פי הקריטריונים שהוצגו בחוות דעת זו את קהילת עדי יהוה, שהינה **כת לכל דבר**, בעלת תכנים המנוגדים לערכים של מדינת ישראל, לערכים של החברה בישראל, ובוודאי שאינם עולים בקנה אחד עם לשון הוראת משרד החינוך והערכים אותם יש להקנות לבני נוער בישראל.

4. המטרה הברורה, גם אם איננה מוצהרת בריש גלי, של עמותת קהילת עדי יהוה, היא לעסוק בפעילות פולחנית ומיסיונרית בלב שכונה בעיר נתניה, להפיץ את רעיונותיה בקרב תושבי השכונה וייתכן אף בקרב תושבי העיר כולם, לייצר מרכז מיסיונרי באמצעות הפעלת בית הספר העירוני, לקדם את רעיונות הכת, לקבל לגיטימציה לפעולותיה באמצעות שימוש במתקן רשמי של משרד החינוך העירייה ומדינת ישראל. אין מדובר בפעילות חד-פעמית או פעילות חינוכית וחברתית תמימה, אלא בפעילות ממושכת העלולה לחשוף לאורך זמן רב תושבים רבים במרכז עירוני ובמיוחד קטינים, לפעילות של ארגון העונה לכל הקריטריונים של כת.

5. קהילת עדי יהוה נוהגת ככת סגורה, על פי הקריטריונים שהוצגו בתחילת חוות דעת זו. היא מונהגת על ידי מנהיג, חוקים ברורים, נהלים קבוצתיים וארגוניים, תכנים מדעיים ומדעיים למחצה ותכנים מיסטיים הנתונים לפרשנות הבלעדית של הנהגת הכת. בנוסף לכך לקהילה זו מטרות מיסיונריות מובהקות הבאות לביטוי ברצונה לעשות שימוש במתקנים של מוסד חינוכי בלב אוכלוסיית קטינים שאיננה חשופה לתכנים אלה.

6. לא מן הנמנע כי בעתירה זו תנסה הקהילה באמצעות באי כוחה להציג את עצמה כדת לכל דבר ותנסה להימנע מהגדרתה ככת. ייתכן ואף יובאו דוגמאות ממקומות אחרים בעולם בהם קיבלה קהילת עדי יהוה מעמד של דת. ראוי לזכור שההכרה בגוף המגדיר עצמו כדת איננה הופכת אותו לדת, והתפיסה המקובלת בקרב החוקרים כי מאז הדת הבהאית במאה ה-19 שהוכרה כדת הצעירה והאחרונה בעולם, טרם הוגדרה קבוצה אחרת כדת. הכתות המיסטיות והכתות הנוצריות השונות אינן נחשבות בהגדרתן כדתות.

ואולם, גם אם נקבל את ההנחה המרחיבה כי "עדי יהוה" הינה דת, לשיטתה, אין להסכים בשום אופן לתכנים המאפיינים את קבוצה ככאלה המאפשרים פעילות בכפיפה אחת עם בני נוער וילדים הנפגשים בה. מדובר בתכנים הנוגדים את מסורת וערכי ישראל, תפיסות חינוכיות רווחות בישראל, ובמקרים מסוימים כגון האיסור לתרומת דם, אף נוגדים ערכים אנושיים בסיסיים. מדובר בקבוצה מתבדלת, מיסיונרית בהגדרתה, ששמה לה למטרה – באמצעות השתלטות על בית ספר בנתניה לפעילותה – להרחיב את כוחה, השפעתה ואחיזתה בקרב משפחות וקטינים בסביבה הקרובה. החברה הישראלית יכולה להיות טולרנטית כלפי קבוצה זו, כל עוד היא פועלת בדלת אמותיה, בבחינת "איש באמונתו יחיה", ואינה מפיצה את תורתה ממתקנים ממלכתיים ומנסה לצרף אליה אנשים תמימי דרך ובעיקר קטינים.

7. בבואי לבחון את החלטת בית-המשפט המחוזי בנושא הכנס החד-פעמי של קהילת "עדי יהוה" במרכז הקונגרסים בחיפה לעומת הדרישה לקיים פעילות שוטפת על בסיס קבוע בבית ספר בנתניה, אי אפשר שלא לראות בהבדל הגדול. מחד גיסא, מדובר במתקן ציבורי, מרוחק מכל שכונת מגורים ומרכז קהילתי אורבני בעיר, שנועד לשמש באופן חד-פעמי את בני הקהילה מבלי שתהיה לכך כל השפעה מיסיונרית אמיתית, שעיקרו שימוש לצרכים פנימיים של חברי הקהילה. מאידך גיסא, במקרה עסקינן מדובר בבית ספר בלב שכונת מגורים שתושביה רחוקים באופן גורף מאמונתם של חברי "עדי יהוה", בית ספר שמיועד להוות מוקד פעילות רציף ומרכזי של ילדים ובני נוער בלב השכונה והעיר. הפעילות אותה מבקשת העמותה לקיים, תכליתה פעילות פולחנית ומיסיונרית שנועדה לקרב לקהילה עוד ועוד מאמינים.

אין להשוות בחומרתו את השימוש החד-פעמי שהותר לקהילת "עדי יהווה" במרכז הקונגרסים בחיפה, שאינו מסמל שום ערך חינוכי, המרוחק מכל מרכז עירוני ונמצא בקצה העיר, לעומת שימוש מתמשך וקבוע בבית ספר הנחשב כמוקד קהילתי וחינוכי במרכז של שכונה ועיר.

6. מסקנות והמלצות

1. מתוך הפרקים בחוות דעת זו עולה באופן ברור ומפורש, כי עמותת מצפה לישראל המייצגת את קהילת עדי יהווה בנתניה הינה כת לכל דבר. אין מדובר רק בכת בעלת אופי מקומי אלא היא חלק מרשת גדולה של אלפי בני אדם החברים בכת זו בישראל ובעולם. מדובר בכת בעלת שורשים עמוקים, יכולת השפעה מוכחת, בעלת אופי מיסיונרי מובהק ששמה לה למטרה לעשות נפשות ולצרף אליה חברים חדשים ככל האפשר.

2. תכני הכת ברורים ומוגדרים בחוות דעת זו, ואינם עולים בקנה אחד עם הערכים והנורמות המקובלים במדינת ישראל, מדובר בקבוצה בדלנית ומבודלת, המוציאה עצמה מהקודים התרבותיים הנהוגים בחברה הישראלית. התנהלות העמותה והקהילה מוגדרים על פי הקריטריונים הקובעים מהי כת ונותנים תווית ברורה לקבוצה זו של כת מיסיונרית.

3. הבקשה לעשות שימוש במתקן של המדינה בכלל ושל משרד החינוך בפרט, הינה בקשה שיש לפסול אותה על הסף, כדי לא לתת סיוע להפצת רעיונות הכת ולמנוע ממנה את פעילותה המיסיונרית. אין מדובר במקרה זה בפעילות חינוכית לא פורמאלית תמימה, אלא ניסיון מתוחכם וישיר לעשות שימוש במתקן המזוהה עם החינוך בישראל כדי לרתום אותו לפעילות מיסיונרית של קבוצה/ארגון/דת חדשה המנוגדים לערכי המדינה ותרבותה.

4. מטרתה של קהילת "עדי יהווה" היא לעסוק בפעילות מיסיונרית, טקסית, פולחנית במתקן החינוכי של מדינת ישראל ובכך להשיג שלוש מטרות: הכרה במעמדה של הקבוצה, חיבור ערכי בינה לבין מתקן שנועד למטרות חינוך רשמיות במדינה, גישה מיסיונרית כלפי קטינים ובני משפחותיהם בשכונה. יש לראות בחומרה יתרה את הניסיון לרתום את מתקן בית הספר כדי לעודד קטינים להצטרף ולהיחשף לפעילות הכת. קטינים הנמצאים בתהליך התגבשות חינוכי,

הנמצאים בעיצומו של תהליך ההתבגרות הפסיכולוגי שלהם ולפיכך חשופים יותר מקבוצות אחרות בקהילה לתכנים מהסוג המופץ על ידי "עדי יהווה". חשיפה זו, בלב שכונה, לאורך זמן, במתקן המזוהה כמתקן חינוכי, עלולה לשמש חוד חנית בפעילות המיסיונרית של כת "עדי יהווה", ולהביא את אותם קטינים לתוך מסגרת הכת. לפיכך, יש לאסור את השכרת בית הספר לקהילת "עדי יהווה" על בסיס קבוע, ולמנוע כל חשיפה של הקהילה הסובבת את בית הספר לתכניה ולפעילות המעודדת המרת דתה ודעתה.

הצהרה:

הנני מצהיר בזאת כי אין לי חלק או עניין פרטי בתיק שנדון, וכי הערכה זו נעשתה לפי מיטב הבנתי, ידיעתי המקצועית ונסיוני.

ולראיה באתי על החתום:

ד"ר גבי זהר - עו"ס קליני מוסמך
מס' רשום בפנקס העובדים
הסוציאליים: 52618519

תאריך

32000019-9846